

Dr. Ilkei Csaba

Hetvenöt évem néhány következtetése

Öt évvel ezelőtt, 70. születésnapomon az egyik kiadó emléksorokat kért tőlem: milyen következtetésekre jutottam addigi életem hét évtizedéből. A "bölcsségeket" oly tömören kérték, ahogyan csak lehet. Megírtam. Megjelent a NAPÚT 2009-es évkönyvében "Nyolcvanegy jeles hetvenes" írása között "KÉSŐ" címmel. Kevesekhez jutott el. Nem tudom elkerülni, hogy itt és most meg ne ismétljem kiindulópontként. Aztán folytatom majd azzal, amit immár 75 évesen hozzá szeretnék tenni "A BÁNAT SZÉP" cím alatt. Kérem, nézzék el ebből az alkalomból erősen szubjektív soraimat.

KÉSŐ

Az életben a legfájdalmasabb szó az, hogy: **késő**. Valami visszahozhatatlanul elmúlt, többé már soha sem teheted meg azt, amit valaha megtehettél volna. A kékmadár nem felénk száll, a csodák nem ránk várnak. Mégsem akarunk beletörödni abba, hogy csak ennyi volt és kész a leltár. Még el kéne jutni valahova, még hinni kéne, hogy történik velünk valami, ami különb és felemelőbb, mint annyi más megelőző.

Apám, a szegény néptanító minden reggel **újra tudta kezdeni** életét. Nem húzta le a tegnapi kudarcát, nem merengett a múlton, abból csak a tanulság érdekelte. Gyakran idézte a nagy sakkjátékost, aki szerint minden a középjáték minőségétől függ. Mert a megnyitás elméleti jellegű, a végjáték pedig kiszámítható. De nem hitt a számtani középben. A **harmóniateremtő képességhez** több kell. Az átlagos beleszületik a sűrű közepszerbe és ott is ma-

rad. A tehetség megszüli a harmóniát, ami nem állandó közép, hanem szélső értékekből, megélt élményekből teremtett változó és szüntelenül mozgó arány, meghatározva a tér-idő körülmények koordinátái által, akkor és ott. Igen, ehhez pokolra kell menni. A közepszerűség, az átlag, a tömeg elnyeli a minőséget. Hatni csak a kivételes egyéniségek képesek, a példaértékkel megélt, hittel vállalt bátor életek. Eszközemberek, helyez-

A gálosfai kúriában, 1987

Apám és példaképem: Ilkei Zoltán siófoki tanár (1900-1959)

kedők, szellemi uniformist viselők, érdekesők - soha. Ma már a barátságok is az érdek és a haszon körül szerveződnek.

És tudni **változni**. Az ember egyik legnagyobb büntetése az, ha nem változhat, ha nem változtathatja meg a véleményét, ha köteles tegnapi meghaladott önmagához láncolva ragaszkodni hibáihoz, tévedéseikhez. Így persze könnyebb címkézni és

skatulyázni, elhallgatni, ki-rekeszteni, a versenyképtelenek közé taszítva. Az életben nincsenek örök barátok és örök ellenségek, minden változik és mozog csak a buta ember nem, ő "sziklaszilárdan" ugyanazt mondja, mint ötven évvel ezelőtt. És ez nálunk erény az amúgy totális értékvesztésben.

Az uniformizált állközösségekből életveszélyes volt kilógni a szovjet típusú kollektívizmus idején. Iszonyú veszteségek árán jöttünk rá, hogy a szabad szerveződésű igazi közös-

ségekhez az egyéniségen keresztül vezet az út, hogy az **igazi egyéniség** önmagában is megáll, az álegyéniség soha, ő csak mások közé vegyülve látszik valakinek; a nyájerkölcs nem nemesíti az embert, - megálla. A tömeg irracionális, kiszámíthatatlan, gyerekes, önző és kegyetlen. Hátha még manipulálják is.

A racionálisan gondolkodó egyén jól tudja eredendő bűnét: a civilizáció **egyenlőtlen** alapszik. Az emberi természet önző és megkülönböztető, mégis minden kollektívizmusra épülő társadalmi berendezkedés természetellenesen meg akarja

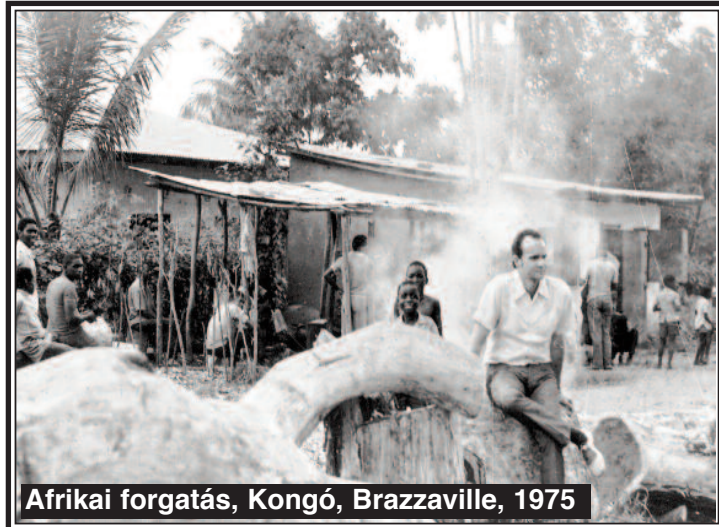
A HÉT főszerkesztő-helyetteseként, 1982

változtatni. Forradalmakat is ki-
robbantanak érte. Ám a **külön-
bözőségeket** csak ideig-óráig
lehet eltörölni. Mert mások va-
gyunk származásban, kultúr-
ában, hagyományokban, hitben,
ízlésben, stílusban, életfelfogás-
ban. Egyesek már többször is

nyainkat: ha úgy tetszik, **kon-
zervatívok** vagyunk. Aztán fel-
ébred bennünk a szabadság-
vágy, önállósulunk: ha úgy tet-
szik, **liberalisak** leszünk. S ha
van bennünk szociális érzé-
kenység, segíteni akarunk má-
sokon, akkor megteesszük az el-

akik a versenyben alul marad-
nak; az egyenlőség ennyiben a
szabadság korlátozása, de sza-
badság nélkül nincs társadalmi
haladás, egyenlőség nélkül
nincs társadalmi igazságosság.
A **testvériség** képes megterem-
teni az előző kettő közötti he-
lyes arányt, a harmóniát,
amely garantálhatja a
társadalmi békét. A
nemzetközi magántőke
és szabadpiac most ön-
ző módon elvettette a
mértéket és ezért van
válság a világon.

helyett igazodás, sodródás, az
önálló választás hiánya. Most itt
vagyunk: pocakos, infarktusos,
fekélyes, elfásult generáció.
Körülöttünk: értékszavár, elbi-
zonytalanodás, rossz közérzet.
Semmi sem az, aminek látszik,
becsapott, birka módon megve-
zetett emberek dühöngenek ke-
serűen és megfáradtan. Már alig
túrnek, miközben körülöttük
lelki és szellemi polgárháború
dúl. Az idő végzetesen kiköz-
kent medréből, dadognak élet-
idegen elméletek, földhöz ra-
gaszt, korlátoz az arasznyi lét.

Afrikai forgatás, Kongó, Brazzaville, 1975

úgy gondolták a történelemben,
hogy ha felszámolják a külön-
bözőségeket, akkor egység lesz,
ez megteremti a békét és örökre
kiküszöböli a háborút. Ám a kül-
önbözőségek bizonyos átmenet
után mindig újjá születnek, s ezt
nem lehet megakadályozni. Az
eltérő nézetek harca viszi előre
az egyetemes emberiséget. Ha
fájdalmas, akkor is. Nálunk
Széchenyi likvidáltatni akarta
Kossuthot, **Petőfi** az akasztófa-
ra küldte **Batthyány Lajost**, az-
tán megbukott saját szülőföldjén
képviselő jelöltként; **Kossuth**
hazaárulónak tartotta **Deák Ferencet**,
németbérencnek **Jókait**, udvari kollaboráns-
nak báró **Eötvös Józsefet**.

Egyetlen kihasználatlan tar-
talékunk, menekülési útvonal-
unk maradt: az **agyunk**. Akkor
miért **szűkítjük** le gondolkodás-
unkat annak egyetlen szeg-
mensére, a pártos kényszergyü-
lekezetek szimpla jelszavaira,
attól a pillanattól kötelezően is-
mételve a másik táborba tarto-
zók utálatát, s törvényesítve azt,
hogy a nemzet sorsáért sem kell
közös felelősséget vállalni? Szü-
letésünknél még együtt van
bennünk minden szép eszme,
ami gazdagítja a szellemet.
Anyanyelvünkön tanuljuk nem-
zeti történelmünket, hagyomá-

só lépéseket a **szocialisták** felé.
Csak később hagyjuk, hogy el-

A mai **hetvenesek** át-
élték a második világhá-
borút, s miközben két-
szer újjáépítették az or-
szágot - negyvenötben
és ötvenhatban - előbb
az ávo vitte el, aztán a
III/III hallgatta ki őket;
megéltük hatvannyolcat
és hetvenkettőt, nagy
csalódásunkat: ezerki-
lencszázkilencvenet; régi és új
senkik, rossz prolik és alantas

Portugáliában a forradalom nap-
jaiban Polgár Dénessel, 1975

szegényítsék és elsekélyesítsék
gondolkodásunkat, felszámolva
sokszínűségét, kirúgva álmaink
alól az összekötő rendezőelve-
ket.

Ne legyenek illúzióink: a mai
pártpolitikai ellentétek klasszi-
kus ellentmondásokra vezethet-
ők vissza. A **“Szabadság,
egyenlőség, testvériség”** jel-
szava csak akkor vezethet cél-
ba, ha működik a bölcs harmó-
niateremtő képesség. Mert a
szabadság az erőseknek ked-
vez: lehetővé teszi, hogy a te-
hetségesek megkülönböztessék
magukat képességeik és teljesít-
ményük szerint. Az **egyenlőség**
a gyengék menedéke, azoké,

pártkatonák minősítettek:
*“Rossz a viszonya a kollektívá-
hoz!”* Korosztályunk alapélmé-
nye: értelmes és tartalmas évek

Párizsi tudósítóként, 1978

től. Visszatalálsz önmagadhoz.

Mindig is **magányos farkas** voltam. De néha jó farkákat szerveztem és nemesítettem magam körül, jó célokért. Rozsdabarna, holdfényes őszi éjszakákon a tűz mellett ülve néha még találkozom az egykor hozzám igazodó, felnőtt szép példányokkal, látom, amint a távolból felbukkannak, megközelítenek, megszagolnak, megnyalnak, aztán üvöltve rohannak tovább a rideg és sötét erdő alján a hegyek felé, új falukában, új vezérrel.

A BÁNAT SZÉP

Öt év telt el előző írásom óta. Körbenézek. Ment-e előbbre a világ? Milyen a sorsod szégyen Magyarországon?

Mindenütt káosz, rendetlenség, nélkülözés. Bizalmatlanság, megaláztatás. Adósság szolgálat, kamat rabszolgaság. Kivándorlás, betelepítés, felvásárlás. Ránk kényszerített idegen érdekek, magyarok ellen fordított magyarok. Kilátástalanság és megosztottság.

Megtévesztő kirakatok, plakátarcú pártkatonák, siker propaganda, nemzetre hivatkozó maffiavezérek. Mögöttük lakások, zsoldosok, hűbéresek, mai cselédek. Ez a hierarchia jelképezi a „rendszerátváltás” eredményét. Üzlet a politika, **hatalmat minden áron.**

Semmi sem az, aminek látszik.

A politika egyre inkább a látzatok világa. Mind jobban kettévál a valóság és annak médiatükre. Fecseg a felszín és hallgat a mély. A láthatatlan háttérhatalom bábfigurákat mozgat: felemel és elsüllyeszt. Legnagyobb fegyverével: a pénzzel mindent és mindenkit meg tud venni.

A világot ma egészen mások irányítják, mint ahogy azt a színpalak mögé nem látók elképzelik. A megfélemlítés következtében még a józanok is elvesztik ítélőképességüket.

Bármikor földönfutót, lábtörőt és felmosórongyot csinálhatnak belőled. A korrupt úrgazdagok és lelkesedő ostobák országá lettünk.

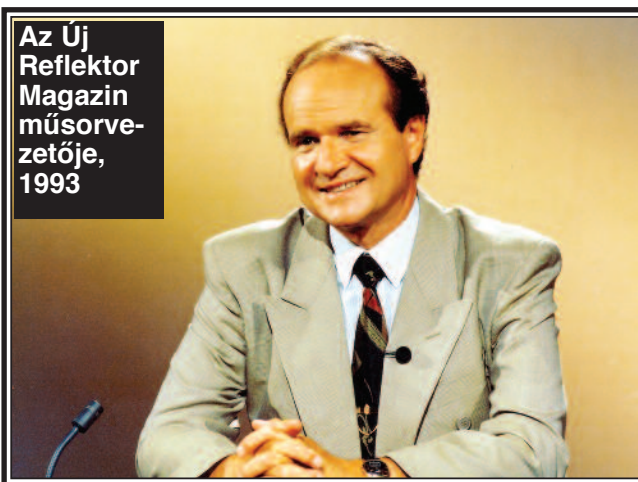
Néha nem annyira a cél, inkább a hozzávezető út nemesít. Agyad kimeríthetetlen forrás, megelőzheted vele a világot. Ne add fel az esélyt senki kedvéért.

hetség jellemzője a **tökéletességre** törekvés bárhol, bármikor. Hányadszor ismétlem: az igazi egyéniség önmagában is megáll, az álegyéniség soha, ő csak mások közé vegyülve látszik valakinek, a nyájjal sodródik, a csürhénél végzi.

“Mindenki a maga szerencséjének kovácsa!” (Caecus.)

Ha visszavetnek egy lépéssel, tégy helyette kettőt, menj tovább, és szorítsd ki a farizeusokat. Hagyd a világ hívságait, a kifelé élők magamutogatását, az utcai és kocsmapolitizálás zaját. Őseinket a természet csendje és nyugodt ereje nevelte. Ugyanazzal a gondolattal keltek fel minden reggel: **haladni** kell. Csak a munka, a tett visz előre, nem a vegetálás. De ma már beérjük kevesebbel is: némi megalkuvásért, igazodásért alamizsna jár, vállveregetés, osztalék, sőt devalvált kiűntetés is, megtűrt szerep.

Felírtam szobám falára a bencés Regula tanítását: “*Órizd meg a rendet és a rend megtart, megőriz téged.*”

Az Új Reflektor Magazin műsorvezetője, 1993

Költséges népámítás, zátonyra futott generációk, kétes jövőkép.

Elmehetsz és felléphetsz a cirkuszban, ha elfogadod a pártkínálat szereplőit. De arra vigyáznak, nehogy saját kezvedbe vedd sorsod irányítását. Gyanús, ha független vagy, s ha több szabadságra vágysz.

A nép lepusztulásánál csak a politikai elit erkölcsi és szellemi állaga romlik gyorsabban.

És mégis, ebben az enyészetben **szép a bánat.**

Az **értelem** szenved, de csak hozzá menekülhetsz.

Egyre több a hitetlen tolongó, de csak önmagadhoz térhetsz vissza, a Te **hited** megtartó erejéhez.

A **belső tartás** tesz emberré, a meggyőződéssel vállalt élet.

Hagyd a politika mesterségesen hangolt jókedvét, válaszd átmenetileg a rózsza töviseit. “*Virescet vulnere virtus!*”: Sebektől izmosodik az erény!

A **gondolat** csak a tied, megváltoztathatja utadat, rávezet arra, amelyen érdemes járni.

A bánat szép.

Magányodban egyedül vagy, mint minden döntésednél. Bevallod tévedéseidet önmagad előtt, megtisztulsz és erőt merítesz összejtjeidből. Megtalárod a saját arcod. Ne figyelj a hatalom sötétségére, fordítsd arcod

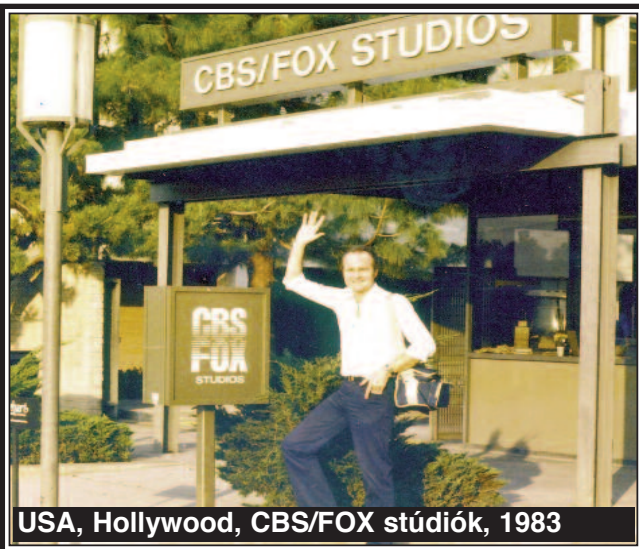
USA, ABC NEWS, a New York-i hírstúdióban, 1983

lassan a fény felé.

“*A fény nem azt jelzi, hogy nincs már többé éjszaka, de azt igen, hogy hajnalodik, és a sötétség legyőzhető.*” (H. Fries)

Ha nem hiszed el magadnak, hogy különb vagy náluk, senki nem hiszi el rólad! Az igazi te-

Az Idő megérintett, de “*Még a borsón is szépet álmodom.*” Ezek nem fognak legyőzni. Az előzőeknek sem sikerült. Hogyan lennék én barátja annak, ki mindenkinek barátja. Nem kell, hogy szeressenek, a **szabadság** fontosabb, az önálló gondolkodónak nem vitapartnerei a szolgállelkűek.

USA, Hollywood, CBS/FOX stúdiók, 1983

Ameddig ellenállsz a Muszaj Herkuléseknek, addig vagy követhető mások számára. A tömeg irracionális, kiszámíthatatlan, követhetetlen. Tele vagyunk zászlólengető, középszerű tucatemberekkel. Érik az új kollektívizmus új Kedves Vezetővel.

Az Élet minőségi kérdéseit nem lehet mennyiségi alapon eldönteni. Ha tudatlan és félrevezetett emberekkel mégis szüntelenül megszavaztatják, a magára ébredő nemzet nem fog megbocsátani. Kodálytól tudjuk: csak két fellebbezési fórum van: az Idő és a Nép. Ők tehetnek igazságot.

Az egész több, mint a részek összessége. Az ország több, mint a ciklusonként összeálló hatalmi részérdekek statisztikai ténye. A tehetségtelen politikus a tényeket fetisizálja. Tele vagyunk hamis, kétéus, csinált,

nagyüzemileg gyártott tényekkel. A tények önmagukban nem jelentenek semmit. Csak összefüggéseikben, ellentmondásosságukban, történetiségükben, más tényekkel való egybevetésükkel, akkor és ott igazak. Inkább azt keresd mindig: mi van a tények mögött, milyen érdekek akarják eltakarni. Tárd fel a hátteret, mert az mindenkire tartozik.

„Több dolgok vannak földön és égen, mintsem bölcselmetek álmodni képes, jó Horatio!” (Shakespeare)

A bánat szép magányában csendben hullnak emlékeim rózaszirmjai.

Amikor a fiúk beszabadultak

a parlamentbe (1990) szakkollegiumi szobáikból, elmondták: nézték és erőt merítettek annak idején (1984-től) rendszerváltó, valóságfeltáró, kritikai televíziós műsoromból: az **Új Reflektor Magazinból**. Az egyik levelet írt, a másik bejött a szerkesztőségbe gratulálni, a harmadik a parlamenti ülések szünetében keresett meg. Aztán mikor hatalomra kerültek 1998-ban, egy év múlva megszüntették a műsort. Nem akartam elhinni, érdeklődtem egy bennfentesnél. „Legfelső szinten született a döntés!” – válaszolta írásban Nem tűrték a kritikát. A mai napig bírálhatatlanok. Ha

ségeket ki kell engedni a palackból, mielőtt az felrobban. Hagyni kell beszélni az embereket, eltűnni a jogos kritikát. Nem a tükrör felmutatója a hibás a valóságért, nem kell hát összetörni sem a tükröt, sem a felmutatóját. Ők **összetörték**. 1999-ben megszüntették a műsort, engem nyugdíjba küldtek. Mára nem maradt egyetlen hasonló érdekvédelmi műsor sem a közszolgálati televíziókban és rádiókban. De a lapok olvasóinak panasz rovatai is megszűntek, a szerkesztőség ne akarjon elintézni ügyes-bajos dolgokat, bízza azt a hatalomra, az központilag ügyis jobban tud min-

Pozsgay Imre államminiszter és Ilkei Csaba, 1989

valaki mégis megpróbálja, számíthat a retorzióra. Ma már minden döntés egyszemélyi.

Volt a műsoromnak egy motója, amelyet az adás végén 15 éven át (1984-1999) mindig hangsúlyosan elmondtam. Így szóltam nézőinkhez a Magyar Televízióban:

„Állj a gyengék, az elesettek mellé, a győztesek, a hatalmasok oldalán sütkérezni nem érény!”

Nem változtattam rajta akkor sem, amikor egyes vezetők a hatalmasokat az egyeduralgó párttal azonosították és arra intettek, jobb lesz elhagyni ezt az „ellenzéki felhívást.” Nem hagytam el. De 1990 után sem! Az okos politika megértette az üzenetet, tudta, hogy a feszült-

dent.

A hatalom átöröklő elődjei módszereit, a mai is azt szereti, ha az oldalán sütkérezők engedelmesek, lábhoz szoktak és csak gazdájuk parancsa szerint cselekszenek. Fizetésemelés, kitüntetés, előléptetés jár érte.

Alkatilag nem tudok a győztesek oldalára állni, mindig a veszteseknek igyekszem segíteni. Még akkor is, ha néha nincs igazuk. **Veszélyes szolidaritás.**

[Okkal reménykedett a III/III-5-a 1984-ben rám állított ügynöke, hogy előbb-utóbb politikai hibát követek el és leváltható leszek az Új Reflektor Magazin éléről. Az MTV-ben dolgozó, rendezőnek tehetségtelen **Varga Rudolf** (1950. jú-

USA, Cleveland, Magyar Rádió és Televízió, 1983

nus 28. Szikszó, Radóczy Mária) titkos megbízott erről több, az Állambiztonsági Szolgálatok

Történeti Levéltárában olvasható jelentésében is ír. Vargát 1977-ben szervezte be a politikai rendőrség „Radóczy Bertalan” fedőnévvel, s a kiemelt tájékoztatósi objektumok alosztálya foglalkoztatta, kapcsolattartó tisztje az MTV-ért felelős Anhalt Róbert r. őrnagy volt. A KISZ támogatásával a Fiatal Művészek Stúdiójában, majd az Ifjúsági Osztályon, aztán az elődóm szerkesztette Reflektor Magazinnál dolgozott. A közis-

kor már fújt a „rendszer váltás” előszele, ingott a vezető káderek széke, a SZOT pedig közölte: nem kifogásolja hangulat jelentéseinek nyilvánosságra hozatalát.]

De ki gondolja úgy, hogy a győzteseknek mindig igazuk van, hivatalból tévedhetetlenek, jó erkölcsűek és nem élnek vissza hatalmukkal? Gyenge érdekvédelem, szétesett és megvetett szakszervezetek, pártok hátországába szervezett civilek, utcára nem merészkedő polgárok, elbátortalanodó jogvédők. A mai magyar politikában szinte minden párt **üzleti vállalko-**

34 napi éhség-sztrájk után megvizsgál az orvos, 1992

és függetlenségére oly büszke igényes gondolkodó a tőle megszokott eleganciával, szellemi emelkedettséggel, morális tartással és méltósággal tanárként szólhat a mához is. Nem volt híve a „munkás-paraszt” hatalomnak. Ravasz és sunyi parasztok, munkakerülő, rossz prolik csak sárga irigységükben és bizalmatlanságukban voltak közösek nála, a gyűlöletig utáltak a tanult „nadrágos” embereket, akiktől el kell venni azt, amit az értelem gyümölcsékként megszereztek. Ha az

osztálytársadalom ideológiai mintaképei az alakuló új „demokratikus” kollektívizmus keretei között is hatalmat kapnak majd, akkor újra elszabadul a „néphatalom”, kiveszik a kenyeret az író szájából, lebontják a tetőt a szoptató anya feje fölül, s mindenkit beternelnek pártjuk akoljaiba „közösségi életet”

élni saját sablonjaik és közhelelyeik szerint, ötszáz szavas szókinccsel.

Márai, a nagy magányos, korán ráérezett a kivételes személyiségek sajátos lelkiállapotára:

„Senkim, egy emberem sincs, akihez írhatnék, aki nem utál, vagy akinek nem vagyok közönyös. [...] A legtekélyesebben egyedül vagyok. Én tudom, hogy zseni vagyok. [...] Választott ember vagyok és sokra fogom vinni, vagy semmire sem fogom vinni, de produkálni fogok, érzem, tudom, hogy ez kikerülhetetlen. [...] Az életemet eddig is én csináltam, ezután is én fogom csinálni.”

Ha a tömegkultúra törvényszerűen összeomlik, figurái akkor sem tűnnek el, csak átalakulnak. Követelik a jogaikat, jussukat, mert mindenki egyenlő, mindenkinek egyformán jár a javakból, függetlenül attól, hogy dolgozik-e, s miként. Bármilyen előnyért beállnak új

Antal József és Ilkei Csaba Kaposváron, 1990

merten iszákos egykori besúgó a legutóbbi időkben kiténtetett költőként tűnt fel Miskolcon.

Három évet kellett várni ellenfeleimnek, amikor is Kádár megrögzött híve, az általam ismert egyik legnagyobb karriérista: **Medveczky László** belpolitikai főszerkesztő a Magyar Televízióban, 1987 májusában politikai hibának minősítette azt, hogy műsoromban idézni mertem a dolgozók hangulatáról szóló bizalmas SZOT tájékoztatót. Vitánkat azzal zárta le **Bereczky Gyula**, az MSZMP KB tagja, a Magyar Televízió történetének legkisebb képességű elnöke 1987. június 22-én, hogy utasításában a legkategorikusabban megtiltotta a szakszervezeti belső tájékoztatókból való szó szerinti idézést. Tiltakozásul nem vettem fel sajtónapi jutalmamat. Elmérgesedett vitáink egészen 1989. márciusáig tartottak, ami-

zás, a működés anyagi alapjait bármilyen áron garantáló állami monopóliumokkal és rejtőzködő piszkos csendestársakkal. Haszonelvű, korrupt és cinikus érdekszövetségek.

A „zemberek” értékelését azonban átszabja a történelem. Az „eccerűekét” is.

Forró nyári délelőtt szemben ülök **Márai Sándor** szobrával **Kassán**.

Az író előtti üres szék eleve párbeszédre hív, töprengésre biztat, kételyeink megosztására. Mélyen a szemébe nézek és beszélgetünk. Gondolatban. Kérdezem, s válaszként felidézem magamban sorait.

A polgári mivoltára

Szemben Márai Sándorral Kassán, 2013

pártokba, lázadnak és lázítanak, követelnek az ostobák együgyűségével, hangoskodnak, tiltakoznak, odamondogatnak („ami a szívemen, az a számon”), aztán ha nem jön be a lé, bosszút áll az ösztönlény, feljelent, elárul.

Az elkorcsosult genetika termékei **nem a rég volt magyar erények** megtestesítői, nem szorgalmas, becsületes szántóvetők és nem egykori öntudatos, művelt munkások. Ám a legkönnyebben butíthatók, felhasználhatók mint „harcos” mai „zemberek” a párttöltelék szerepében. Aztán lehet rájuk hivatkozni, tovább harcolni értük, apró koncot vetni eléjük, miközben az új pártarisztokrácia arcátlanul gazdagodik a hűbéri lánc tetején. A brancs nem bővíthető, újakat nem vesznek be, az elosztási viszonyok a maffia törvényei szerint alakulnak. A keresztapa dönt mindenről. A zsoldosok végrehajtanak.

„A józan paraszti ész” végtelenül **leegyszerűsít** mindent. A dolgok vagy csak fehérek, vagy csak feketék, vagy csak jók, vagy csak rosszak. Holott egy időben a teljes színkálán mozognak, gyorsan változnak, átalakulnak, összefonódnak, szétválnak, új és sosem látott formákat öltenek. Bonyolult képletük megfejtéséhez összetett és kreatív gondolkodásra van szükség. A hagyományos sablonok, közhelyek nem segítenek, a régi jó tapasztalati tényeken alapuló házi megoldásokon túl lépett az idő, a modern világ válságai az emberi elme megfeszített működését kívánják másodpercenkénti ütemezésben.

Éhhez azonban hiányoznak a finom, egyéni, individuális megoldások hagyományai, a különös, sajátos egyed utánozhatatlan atmoszférája. Az uniformizált tömeggel felszámoltatták az egyén értékeit. Az **értelmiség** elárulta a népet, s a pártok fizetés udvarában helyezkedett el. A valódi kritikai értelmiségi szerep betöltéséhez el kell szakadni a hatalomtól. A szellemi korrumpálódás veszélye napról napra nő. A bedarálás, az alávetettség statisztika sze-

repei száralmasak. Így válunk tartós elvek és értékek nélküli aktuálpolitikai országgá.

Egy demokráciában - többpártrendszer és szabadságjogok közepette - épp úgy tönkre lehet tenni egy országot, mint az egy párti diktatúrában, a kollektívizmus szabványos keretei között. Csak meg kell fogadni a dinasztiaalapító **Rothschild** bankár fő tanítását:

„Adjátok kezembe egy ország pénzügyeit, s nem érdekel, kik hozzák a törvényeket a parlamentben!”

A tömegtársadalom felszámolta a nemzet hierarchikus tagoltságát, de egyúttal létrehozta az arctalan **középszerűséget** is, a tömegdemokráciát. A patrícius konzervatívizmus vesztésre áll a népi konzervatívizmussal szemben, ebben az értelemben közeledik az új kollektívizmus, amely az amúgy is értékvesztő társadalmat kiszolgáltatottá teszi a válságok elindító szármára. Az önsors rontó politikát a globális háttérhatalom mozgatja, pénzen tényleg minden és mindenki megvehető. Pártok és kormányok épp úgy, mint a birkanyájhoz terelt választópolgár.

A világhódító hatalmak a „demokratikus” agymosás kellekeivel, igazgatási rendszereikkel, a több párt rendszer mételeyével előbb-utóbb felörlik a kis **nemzetállamok** egységét. Ha nehezen megy, jön Alinsky módszere, a Gladio néhány különítménye, Blackwater jellegű zsoldos alvállalkozók, nemzetközi légionáriusok, hétprobás veteránok és kész az utcai zűrzavar, folyamatos tüntetések, polgárháború szítása, megtevesztő provokációk sora.

És száz év múlva az egykori nagy magyar Alföldön idegen turistáknak fognak mutogatni egy etnikai **rezervátumot**: ezek voltak az őshonos, büszke, erényes magyarok, ennyi maradt belőlük.

A rossz hír hozójának általában nem fehér lovat szoktak ajándékozni. Mégis, a válságok, megingathatatlanak tűnt rendszerek összeomlása idején a kommunikációban ösztönösen csak arra figyelnek, aki bizalmat tud ébreszteni, hitelessége kipróbáltan mélyebb gyökerek-

hez nyúlik vissza, érvelése az értelmi szféra racionális, logikus összefüggéseinek tárházából táplálkozik. Földrengésszerű megpróbáltatások idején használhatatlanok a pártprogramok közhely szótárának sablonjai, az érzelmek, az ösztönök és indulatok máskor és másutt bevált ismert fordulatok, akárcsak az ideológiák és a hit világába tartozó alaptalan várakozások, reménykedések szóvirágai. Ha a nemzet élni akar, **valakinek jönnie kell**, aki a leomló hídon is átvezet a túlsó partra.

Az értelem keresése kissé reménytelen. Ha mégis megpróbáljuk, legalább a bánat szép. Voltak álmaink.

Tíz év múlva már nem leszünk tán, de a „Leleplező” bekötött kötetei megörzik álmainkat

Bánatunk szép. Bár a szavak nem fedik pontosan a gondolatot.

Harcainkat pedig, melyeket megvívunk, majd békévé oldja az emlékezés.

Dr. Ilkei Csaba

Az Új Reflektor Magazin műsorvezetője, 1996

Stúdió felvétel közben, 1996